

2 Utviklingen i kommuneøkonomien og tjenestene de siste årene

Utviklingen i kommuneøkonomien kan illustreres med en del indikatorer, jf. tabell 2.1.

Tabell 2.1 Utviklingen i kommuneøkonomien

	1990- 2001 ¹⁾	2002	2003 ³⁾	2004 ⁴⁾	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 ⁶⁾
A. Kommunesektorens størrelse i landets økonomi											
Kommunalt konsum, pst. av BNP for Fastlands-Norge	15,3	13,0	13,4	12,9	12,5	12,3	12,0	12,6	13,6	13,8	13,9
Inntekter i kommunesektoren, pst. av BNP for Fastlands-Norge	20,5	16,3	16,7	16,3	16,2	16,2	15,7	15,9	17,4	17,6	17,8
Utførte timeverk i kommunesektoren, prosent av landet	18,5	15,3	15,3	15,1	14,9	14,6	14,4	14,4	15,0	15,2	15,2
Sysselsatte personer i kommunesektoren, prosent av landet	22,5	19,3	19,5	19,2	19,0	18,7	18,3	18,2	18,7	19,1	19,3
B. Endring i BNP og indikatorer for kommuneøkonomien											
BNP for Fastlands-Norge, prosent volumendring	3,1	1,4	1,3	4,5	4,4	5,0	5,3	1,5	-1,6	1,9	2,6
Inntekter i kommunesektoren, reell endring, prosent ²⁾	2,3	1,1	0,6	3,8	3,4	5,6	1,2	1,3	4,0	2,5	2,4
Frie inntekter i prosent av samlede inntekter ⁷⁾	73,8	75,2	73,9	69,3	68,3	69,1	67,7	67,0	67,6	68,2	75,8
Frie inntekter og momskompensasjon, andel i prosent ⁷⁾	73,8	75,4	74,6	73,0	73,0	73,0	71,8	71,4	71,9	72,6	79,8
Frie inntekter, reell endring fra året før, prosent	0,9	-1,0	-0,5	3,4	2,8	6,2	-0,7	0,0	3,0	2,3	1,1
Utførte timeverk i kommunesektoren, prosent endring	1,7	0,7	-2,4	1,5	0,5	1,2	2,9	3,3	2,8	2,0	1,6
Produktinnsats, prosent volumendring	3,8	2,8	4,8	4,4	-3,4	3,4	1,2	2,3	10,6	-0,9	-0,5
Bruttorealinvesteringer, prosent volumendring	5,4	4,8	10,9	-2,8	-7,9	9,2	14,6	3,1	10,0	-2,5	-1,6
Aktivitetseendring i kommunesektoren, reell endring, prosent ⁸⁾	2,7	1,7	1,0	1,6	-1,5	2,7	4,0	3,0	5,6	0,7	0,7
Kommunal deflator, prosent endring	3,5	4,3	3,7	3,3	2,5	3,6	4,4	6,4	3,9	3,4	3,9
Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter	2,7	0,6	0,6	2,2	3,6	5,5	2,5	0,4	3,0	3,2	2,5
Bruttoinvesteringer i prosent av inntekter	10,5	12,3	12,8	12,4	11,0	11,5	13,0	13,1	13,3	14,0	13,4
Nettofinansinvesteringer, prosent av inntekter	-1,3	-7,3	-7,4	-4,7	-1,4	0,3	-4,4	-8,6	-6,8	-6,9	-4,9
Netto gjeld, i prosent av inntekter ⁵⁾	20,3	10,4	16,8	20,1	22,4	17,4	20,5	31,2	34,7	41,6	43,8

¹⁾ Gjennomsnitt over perioden 1990-2001.

²⁾ Innenfor kommuneopplegget. Ved beregning av inntektsvekst er det korrigert for oppgaveendringer, blant annet sykehusreformen i 2002. Inntektsveksten er eksklusiv ekstraordinært vedlikeholdstilskudd i 2009.

³⁾ Tallene fra 2002 er påvirket av overføring av ansvaret for sykehusene fra fylkeskommunene til staten fra 1. januar 2002. Denne funksjonsendringen førte til at kommunesektorens omfang ble redusert fra 2002, jf. del A av tabellen. I del B av tabellen er inntekts- og aktivitetsvekst korrigert for sykehusoverdragelsen. Tilskudd til gjeldslette mv. i forbindelse med sykehusreformen (21,6 mrd. kroner) er holdt utenom ved beregning av nettofinansinvesteringer i 2002.

⁴⁾ Tallene for 2004 er påvirket av at funksjoner knyttet til barnevern, familievern og rusomsorg er flyttet over fra fylkeskommunene til staten fra 1. januar 2004. I del B av tabellen er inntekts- og aktivitetsvekst korrigert for denne funksjonsendringen.

⁵⁾ Gjeldstallene er basert på tall for 4. kvartal fra finansielle sektorbalanser publisert av Statistisk sentralbyrå 29. mars 2012. Fordringer og gjeld knyttet til skatter er holdt utenom.

⁶⁾ Tallene for 2011 er dels basert på Økonomisk Utsyn publisert av Statistisk sentralbyrå 16. februar 2012, og dels på oppdaterte regnskapstall fra Statistisk sentralbyrå publisert 29. mars 2012.

⁷⁾ Nedgangen i frie inntekter i prosent av samlede inntekter fra 2003 til 2004 skyldes i hovedsak innføring av en generell momskompensasjonsordning fra 2004. Ordningen ble finansiert ved et trekk i rammeoverføringene fra 2004, mens kommunene får tilbakeført kompensasjon for kjøp av momspålagte varer og tjenester. Opplegget for 2011 innebar overgang til rammefinansiering av barnehager. Sammen med innlemming av enkelte andre øremerkede ordninger bidro dette til å øke andelen frie inntekter med om lag 8 prosentpoeng fra 2010 til 2011.

⁸⁾ Beregnet aktivitetsvekst i 2009 og 2010 er medregnet det ekstraordinære vedlikeholdstilskuddet i 2009.